

Kasparov: Het Westen moet dictator Poetin niet langer laten begaan

© afp. Garry Kasparov

Janne Chaudron, 23 maart 2015

Garri Kasparov kiest het liefst de aanval. Dat deed hij als schaker en dat doet hij als dissident, tegenwoordig woonachtig in de Verenigde Staten. De omstandigheden zijn verre van ideaal. De Russische ex-schaker en oppositiepoliticus, die in 2013 het land 'noodgedwongen' verliet, heeft niet meer de mogelijkheid het Poetin-regime van binnenuit te veranderen. Dus reist hij de wereld over en roept het Westen op een 'vuist' te maken tegen Poetin, die "iedere dag een tikje gekker wordt".

“Vanaf het moment dat Poetin aan de macht kwam, heeft hij het de oppositie onmogelijk gemaakt.”

Dit weekend was hij te gast in Tilburg waar hij de Nexus-lezing gaf. Daar stond een strijdbare en tevens teleurgestelde Kasparov. Teleurgesteld vanwege het slappe optreden van het Westen tegenover Rusland.

Westerse leiders zijn volgens de ex-schaker verblind door economische groei waardoor ze de waarden van de liberale democratie uit het oog zijn verloren. "Waarom durft de Nederlandse regering zelfs na de ramp met de MH17 de confrontatie met Poetin niet aan?", vraagt Kasparov zich vertwijfeld af.

Waarden van 1989

Een politiek van appeasement noemt de dissident een illusie. "Poetin is een dictator en heeft maar één doel: aan de macht blijven. Onderhandelen heeft geen zin. Ik verbaas me erover hoe snel de lessen van de Koude Oorlog, toen het Westen precies kon benoemen wie goed was en

wie slecht, zijn weggevaagd. Waar zijn de liberale waarden gebleven die voor 1989 zo belangrijk waren?"

Na een zeer succesvolle schaakcarrière - Kasparov domineerde de schaaksport gedurende twintig jaar - ging de Rus met Joodse en Armeense wortels in 2005 de politiek in. Drie jaar later wilde Kasparov het als oppositiekandidaat opnemen tegen Poetin, maar dat werd hem onmogelijk gemaakt.

Vanaf dat moment werd hij verschillende keren gearresteerd en opgeroepen om te getuigen in een strafproces. In 2013 besloot hij zijn anti-Poetincampagne vanuit de VS voort te zetten. Terugkeren naar Moskou is voor hem geen optie. "Het zou een enkele reis betekenen."

Geen alternatief

Dat is hoe Poetin te werk gaat, zegt Kasparov. Zijn tegenstanders worden zorgvuldig geëlimineerd. "Daarin is hij goed: in het bieden van geen alternatief. Vanaf het moment dat Poetin aan de macht kwam, heeft hij het de oppositie onmogelijk gemaakt."

"Dictators worden niet vervangen, ze worden gedood of afgezet met alle gevolgen van dien."

Tegenstanders van Poetin, onder wie Kasparov en voormalig olietycoon Michail Chodorkovski, zijn naar het buitenland gevlucht. Anderen zijn gedood, zoals journaliste Anne Politkovskaja en onlangs oppositiepoliticus Boris Nemtsov. "De alternatieven die er waren, zijn weg. Precies de reden waarom Poetin nog aan de macht is."

De dissidenten in het buitenland zitten gevangen en kunnen momenteel weinig uitrichten, en de overgebleven oppositie in Rusland stelt weinig voor. Welke andere opties blijven over? Wie kan Poetin opvolgen? "Dat is een verkeerde vraag", zegt Kasparov. "Rusland heeft geen eerlijk kiesproces. Dictators worden niet vervangen, ze worden gedood of afgezet met alle gevolgen van dien."

Politieke woestijn

Want dat Rusland een bijzonder instabiele periode tegemoet gaat na zo'n eventuele val van Poetin is zeker, beaamt hij. "Maar wat verwacht je dan? Dictators creëren een politieke woestijn. Dat zagen we ook in het Midden-Oosten. Ik was geschokt door de reactie van mensen die verrast werden door de instabiliteit in het Midden-Oosten na de Arabische Lente. Dat is een direct gevolg van dictatorschap. In Rusland zal dat niet anders zijn. Maar iedere dag dat Poetin langer aan de macht blijft, neemt die instabiliteit toe."

In 2011 leek het tij in Rusland te keren toen duizenden mensen in Moskou de straat op gingen om te demonstreren tegen het regime van Poetin. Maar die protesten waren van korte duur. De middenklasse was er toen niet van overtuigd dat de val van Poetin in hun belang was, zegt Kasparov. "Dat verandert langzaam nu de levensstandaard minder wordt door de sancties en de dalende olieprijs."

Maar er is nog een lange weg te gaan. "Zo'n 90 procent van de Russen wordt dagelijks geconfronteerd met de Russische propaganda. Die zouden de VS en Europa veel harder moeten bestrijden."

Oud-schaker

Garri Kasparov werd halverwege de jaren tachtig wereldberoemd in Rusland nadat hij schaaklegende Anatoli Karpov versloeg. Tussen 1985 en 2005 domineerde hij de schaaksport - een nationale volkssport in Rusland. In 2005 besloot hij de politiek in te gaan om een vuist te maken tegen Poetin. Dat mislukte, waarna hij in 2013 naar de VS vluchtte waar hij zijn werk als voorzitter van de Human Rights Foundation voortzet - een post die hij overnam van de voormalige Tsjechische president Vaclav Havel.

Hoewel woonachtig in de VS, kreeg Kasparov het vorig jaar opnieuw aan de stok met Poetin. Hij verloor de strijd om het voorzitterschap van de Fide (de internationale schaakbond) van Kirsan Iljoemzjinov, die door Poetin werd gesteund. Russische ambassades riepen destijds wereldwijd op om op Iljoemzjinov te stemmen.